

Politický bulvár v českých masových médiích

Jan Vandík

Bakalářská práce
2006

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta multimediálních komunikací
Katedra marketingových komunikací
akademický rok: 2005/2006

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jan VANDÍK**
Studijní program: **B 7202 Mediální a komunikační studia**
Studijní obor: **Marketingové a sociální komunikace**

Téma práce: **Politický bulvár v českých masových médiích**

Zásady pro vypracování:

1. Zpracovat dostupnou literaturu z historie bulvární žurnalistiky (české i světové),
vývoj bulváru v ČR po r. 1989....
2. Zmonitorovat české mediální prostředí a vystopovat znaky bulvárního přístupu
k politice (které mediální subjekty, rubriky v tisku, televizní pořady), všimnout si kterým
směrem je zaměřen (na které politiky, strany,...), zda nepřekračuje únosnou míru
slušnosti, příp. reakce politiků na něj.
3. Analýza konkrétních případů politického bulváru v českých médiích (praktická část).
4. Prognóza budoucího vývoje a podoby českého politického bulváru

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Bork,R.: Amerika v pokušení. Praha, Victoria Publishing 1993

Boyd,A.: Příručka pro novináře. Centrum novinářské žurnalistiky Praha a The International Media Fund 1995

Brzezinski,Z.: Bez kontroly. Praha, Victoria Publishing 1993

Mander,J.: Čtyři důvody pro zrušení televize. Brno, Doplněk 2003

Postman,N.: Ubavit se k smrti. Praha, Mladá fronta 1999

Ramonet,J.: Tyranie médií. Praha, Mladá fronta 2003

Vedoucí bakalářské práce:

doc. PhDr. Jaroslav Bartošek, CSc.

Katedra marketingových komunikací

Datum zadání bakalářské práce:

13. ledna 2006

Termín odevzdání bakalářské práce:

15. května 2006

Ve Zlíně dne 13. ledna 2006

doc. Ing. Jaroslav Světlík, Ph.D.
děkan

PhDr. Magda Gregarová
vedoucí katedry

ABSTRAKT

Cílem této práce je sledování televizních politických debat a následná analýza jejich obsahu s cílem dospět k závěru, který poskytne odpověď na otázku, do jaké míry se televizní politické diskuze v českém prostředí dají považovat za politický bulvár.

Teoretická část této práce bude věnována definicím a vymezením několika základních pojmů, které se objeví v praktické části mé práce (např. bulvár, bulvarizace, objektivita)

Praktická část bude zaměřena na monitorování politických debat s podrobnější analýzou několika z nich. Výsledky tohoto monitoringu a analýzy poté povedou k odpovědi na otázku, již jsem si vytyčil v úvodu.

Klíčová slova: bulvár, politický bulvár, politika, politické diskuze

ABSTRACT

The aim of this Bachelor study is monitoring political discussions which will be followed by analysis of its form. This analysis will lead to the conclusions, which can tell us how yellow the form of today's Czech political TV discussions is.

The theoretical part of this study is focused on the definitions of some terms that will be mentioned in the practical part (e. g . yellow journalism, yellow journalism in politics, fair-mindedness)

The practical part is focused on monitoring political discussions and creating analysis of some of them. Conclusions of this activity will answer the question which was mentioned in the beginning.

Keywords: yellow journalism, yellow journalism in politics, politics, political discussions

Chtěl bych na tomto místě poděkovat panu doc. PhDr. Jaroslavu Bartoškovi, CSc. za vstřícnost, kterou mi projevil při sestavování této práce, jakožto i za poskytnutí cenných odborných rad a materiálů, které přispěly k závěrečné podobě této práce.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 BULVÁR	11
1.1 DEFINICE BULVÁRU	11
1.2 DRUHY BULVÁRU	11
1.2.1 Bulvár zábavný.....	11
1.2.2 Bulvár povrchní.....	11
1.2.3 Bulvár negativistický	12
1.2.4 Bulvár blízký propagandě	12
1.3 FORMA BULVÁRU	13
1.4 BULVARIZACE	13
2 BULVÁR V POLITICE	15
2.1 RYSY POLITICKÉHO BULVÁRU	15
2.2 POMLOUVAČNÉ KAMPANĚ.....	15
3 ETIKA V ŽURNALISTICE	17
3.1 NOVINÁŘSKÁ ETIKA	17
3.2 ETICKÝ KODEX NOVINÁŘŮ	17
3.2.1 Etický kodex novinářů v ČR.....	17
3.3 ÚLOHA NOVINÁŘSKÉ ETIKY V DNEŠNÍM SVĚTĚ	19
4 OBJEKTIVITA, PŘEDPOJATOST, VYVÁŽENOST	20
4.1 OBJEKTIVITA	20
4.1.1 Objektivita ve zpravodajství	20
4.1.2 Objektivita v publicistice	21
4.1.3 Objektivita moderátorů politických diskuzí.....	21
4.2 PŘEDPOJATOST	22
4.3 VYVÁŽENOST	22
4.3.1 Vyváženost v politických diskuzích	24
5 POLITCKÉ DISKUZE	25
5.1 POLITCKÉ DISKUZE U NÁS PŘED A PO ROCE 1989.....	25
5.2 POLITICKÉ DISKUZE POD PALBOU KRITIKY	25
5.3 PROPAGANDA V RÁMCI TELEVIZNÍCH DISKUZÍ	26
5.4 HLASOVÁNÍ TELEVIZNÍCH DIVÁKŮ V PRŮBĚHU POLITICKÝCH DISKUZÍ.....	27
II PRAKTICKÁ ČÁST	28
6 IDEÁLNÍ PODOBA POLITICKÝCH DISKUZÍ	29

6.1	POŽADAVKY NA MODERÁTORA	29
6.2	POŽADAVKY NA DISKUTUJÍCÍ HOSTY	29
7	MONITORING A ANALÝZA POLITICKÝCH DISKUZÍ.....	31
7.1	OTÁZKY VÁCLAVA MORAVCE 9. 4. 2006.....	31
7.2	SEDMIČKA 9. 4. 2006	35
7.3	OTÁZKY VÁCLAVA MORAVCE 17. 4. 2006.....	38
7.4	SEDMIČKA 23. 4. 2006	42
7.5	OTÁZKY VÁCLAVA MORAVCE 7. 5. 2006.....	46
7.6	SEDMIČKA 7. 5. 2006	50
8	HODNOCENÍ VÝKONU MODERÁTORŮ A CHOVÁNÍ POLITIKŮ	54
8.1	VÁCLAV MORAVEC.....	54
8.2	MARTIN VESELOVSKÝ.....	54
8.3	DISKUTUJÍCÍ POLITIKOVÉ	55
9	BULVÁRNÍ RYSY V POLITICKÝCH DISKUZÍCH	57
9.1	NEGATIVISMUS.....	57
9.2	POVRCHNOST	57
9.3	NEKULTURNOST, VULGARITA, POMLOUVAČNOST.....	57
9.4	PERSONALIZACE POLITIKY	57
10	ZÁVĚR.....	59
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	60

ÚVOD

V době, kdy začínám psát tuto práci, jsou již v plném proudu kampaně politických stran směřující k volbám, které se uskuteční v červnu letošního roku, tedy roku 2006. Čeští politici se ze všech sil snaží přesvědčit voliče o tom, že právě oni jsou těmi, kteří by po dobu příštích čtyř let měli pečovat o blaho jedince i státu. Protřelé i méně známe tváře politiků se nás usmívají z úvodních stran novin, z plakátů a billboardů na ulici, promlouvají na nás z televizních obrazovek i z reproduktorů rádií. Bitva o hlasy voličů je v plném proudu.

Nejen v českých podmínkách pak platí, že klíčovým bodem celé kampaně jsou vystoupení politiků v televizi. Je to pochopitelné. Televizní kamera je totiž vůči politikům neúprosná. Neunikne jí sebemenší detail. Politik, který neumí prezentovat sebe i své postoje před kamerou, je z největší pravděpodobnosti ztracen. A platí to samozřejmě i naopak. Pokud politik v televizi vystupuje sebevědomě, mluví věcně a není na něm znát nervozita, může u voličů významně zabodovat. Televize se tak v předvolebním období stává jedním z klíčových zdrojů utváření veřejného mínění a volebních preferencí jednotlivých politických stran.

Zvláštní postavení v rámci televizního vysílání pak zauímají politické debaty. V těchto debatách je totiž jednotlivým politikům dán poměrně široký prostor pro sebe prezentaci. Tuto skutečnost si politikové samozřejmě dobře uvědomují a tak jsou televizní diváci namísto očekávaných a požadovaných diskuzí často svědky monologů jednotlivých účastníků diskuze, které se často zvrhnou v pouhé vzájemné osočování. Není proto divu, že jsou tyto debaty mnohými označovány za politický bulvár. Jsou ale opravdu tyto politické debaty tak špatné?

V této práci se chci zaměřit právě na charakteristiku a analýzu současných politických debat v českých celoplošných televizích, a to konkrétně na pořad Otázky Václava Moravce vysílaný Českou televizí a na konkurenční pořad Sedmička, jenž běží na televizi Nova.

Mým cílem bude bedlivé sledování těchto debat a následná analýza. Pozornost přitom zaměřím nejen na práci moderátorů, kdy budu analyzovat jejich odbornost, připravenost, objektivitu, rétorickou zdatnost, přehled o probíraných tématech, ale i na samotné účastníky diskusí, a to konkrétně na jejich kompetentnost, chování, způsob argumentace atd.. Součástí mého pozorování bude i kvantitativní analýza. Zaměřím se na to, zda jednotliví diskutující dostávají v průběhu debaty srovnatelný prostor pro svá vyjádření a obhajo-

bu, či zda je kladení otázek moderátora rozloženo rovnoměrně na všechny diskutující. politické diskuze budu sledovat v průběhu celého a jara na několik z nich se zaměřím více a provedu jejich podrobnější analýzu.

To bude tedy obsahem praktické části mé práce. Praktické části bude předcházet část teoretická, které bude obsahovat definici a komentář k pojmům, o kterých se v souvislosti s prací novinářů hovoří (bulvár, bulvarizace, objektivita, vyváženost, negativismus,) a k nimž se budu vyjadřovat v části praktické.

Hlavním cílem mé práce tedy bude provést kvalitativní i kvantitativní analýzu politických debat Sedmička a Otázky Václava Moravce a na základě výsledků této analýzy vyslovit svůj názor na to, do jaké míry tyto debaty obsahují znaky bulváru.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 BULVÁR

1.1 Definice bulváru

Jelikož je cílem mé práce pokusit se zodpovědět na otázku, do jaké míry se dají politické debaty v českých televizích nazývat politickým bulvárem, považuji za nezbytné věnovat první kapitolu mé práce výkladu obsahu slova *bulvár* s důrazem na definici více významů tohoto slova, které se na českou společnost v průběhu devadesátých let začalo valit ze všech stran.

Pojem *bulvár* je odvozen od francouzského slova *boulevard* (třída, ulice). Zde se totiž poprvé objevily výtisky novin, jejichž cena byla nižší, než tomu bylo u tisku seriózního a jež byly určeny pro nejširší sociální vrstvy a tedy pro masového čtenáře. [2]

Které médium lze považovat za bulvární a které ne? Jednu z možných odpovědí nabízí český novinář Petr Švec. Ten považuje za podstatné, zda je pro majitele média důležitější vytváření zisku, či poskytování nezkráceného zpravodajství a publicistiky. Pokud je důležitějším faktorem zisk, pak toto médium Švec považuje za bulvární. [10]

1.2 Druhy bulváru

1.2.1 Bulvár zábavný

Jedná se o typ bulváru, který je určen širokým masám, vyhledává skandály a senzace spojené se známými osobnostmi veřejného života – tzv. celebritami. Je velmi často negativistický a nad informační složkou převládá složka zábavnosti. Do této oblasti spadají např. společenské časopisy typu *Spy*, *Šťastný Jim* nebo televizní pořady zaměřené na život celebrit – např. *Prásk* na TV Nova, či *V žitě* na ČT 1.

1.2.2 Bulvár povrchní

Za tento druh bulváru můžeme považovat produkt takové žurnalistické činnosti, která je dělána povrchně a neprofesionálně. Český publicista Petr Žantovský chápe bulvár nejen

jako podávání pikantních drbů ze života celebrit a honbu za senzacemi. Bulvárem je podle jeho názoru i bulvární (= neseriózní) uchopení vážného tématu, třeba politického. [11]

Charakteristickým rysem povrchního bulváru je zjednodušování skutečnosti a zveličování určitých problémů. To může být zapříčiněno amatérským přístupem či nízkou profesionalitou novinářů.

Může to však být i záměr ve snaze zaujmout potenciální příjemce zprávy a vynutit si tak u těchto příjemců velkou pozornost. Český mediální analytik Jan Čulík označuje tento druh žurnalistiky za „*manipulativní zprimitivnění informací a odvádění pozornosti od skutečných témat.*“ [13]

1.2.3 Bulvár negativistický

Podstatou tohoto druhu bulváru je produkce negativních žurnalistických sdělení. Je zde využíváno skutečnosti, že pro většinu veřejnosti nejsou pozitivní zprávy tak zajímavé jako zprávy negativní. Negativní zprávy přitahují mnohem větší pozornost veřejnosti, než je tomu u zpráv pozitivních. Soustředění se na tento druh bulváru bývá často často vytýkáno televizi Nova. V internetovém vydání Britských listů publicista např. Štěpán Kotrba napsal: „*Televize Nova povrchním a bulvárním způsobem vytváří u obyčejných lidí dojem, že všechno je na nic, celý svět je nepřátelský, zkorumpovaný a zlý*“ [12]

1.2.4 Bulvár blízký propagandě

Bulvár má rovněž velmi často blízko k propagandě. Novinář v tomto případě systematicky zveřejňuje takové informace (často i nepravdivé), které mají za cíl poškodit určitý objekt (osobu, instituci) v očích veřejnosti a manipulovat tak s veřejným míněním. Tato činnost bývá označována jako tzv. difamační (= pomlouvačná) kampaň.

1.3 Forma bulváru

Dosud jsme se v této kapitole zabývali podobou bulváru pouze z hlediska jeho obsahu. Bulvár má však pochopitelně své „zákonitosti“ i co se týče formy. Ta bývá stejně jako jeho obsah zjednodušována. Jazyk bulvárních sdělení se vyznačuje tendencí ke zkratce, užíváním expresivních a hovorových výrazů a celkovou nižší mírou jazykové a stylistické kultury, než je tomu u tzv. seriózní žurnalistiky.

1.4 Bulvarizace

Bulvarizaci můžeme definovat jako proces pozvolné přeměny seriózních médií na média, jež jeví rysy bulvární žurnalistiky. Patrný je přitom příklon ke komerci, přizpůsobení se vkusu masového čtenáře.

Proces bulvarizace považuje většina mediálních expertů za téměř nevyhnutelný. Valná většina současných médií (od novin, časopisů, po rozhlas a televizi) je totiž vlastněna soukromými subjekty a hlavním požadavkem jejich fungování se tak stává obchodní úspěch, maximalizace zisku. Ten spočívá v dosažení co možná nejvyšší míry prodejnosti (u tiskovin) či poslechovosti a sledovanosti (elektronická média). Hlavním kritériem pro práci novinářů se tak stává tvorba takových mediálních sdělení, jež osloví a zaujmou velké množství příjemců.

Dalo by se říci, že jakmile se vydavatel seriózního média z libovolného důvodu rozhodne nadále podřídit vše zisku, dojde k *bulvarizaci*, tj. k přeměně seriózního média v bulvární.

Proces postupné bulvarizace médií ilustroval na konkrétním příkladě francouzský publicista Ignacio Ramonet. Ve své knize *Tyranie médií* se vyjadřuje k mediální smrti, jež s sebou v roce 1996 přineslo tragické úmrtí britské princezny Diany. Podrobuje zde kritice britský seriózní tisk, jenž vinil ze smrti princezny Diany neodbytné fotografy bulvárních médií, tedy tzv. *papparazzi*. Ramonet seriózním deníkům vyčítá především jejich pokrytectví. Upozorňuj na skutečnost, že na jednu stranu novináři ze seriózních médií opovrhují svými kolegy a fotografy pracujícími pro bulvár, na druhou stranu však zůstává doložitelným faktem, že všechny britské deníky, včetně těch nejserióznějších, před smrtí princezny publikovaly články o jejím novém příteli Dodi Al-Fayedovi a jejich milostném vztahu. Na

tomto případě je tedy hezky vidět, že proces bulvarizace může v určitých médiích probíhat tak nenápadně, že si to nemusí uvědomit ani novináři pro toto médium pracující. [5]

2 BULVÁR V POLITICE

Skutečnost, že se bulvární styl žurnalistiky prakticky ve všech svých podobách nevyhýbá ani politickému prostředí není nijak překvapující. Politika stále zůstává klíčovými tématy zpráv většiny médií i přesto, že lidé začínají být politikou unaveni a zprávy z politiky se v řadách veřejnosti těší stále menší pozornosti.

2.1 Rysy politického bulváru

Charakteristikou současné podoby českého politického bulváru se zabýval Pavel Pácl, jenž své postřehy zveřejnil ve sborníku přednášek z mezinárodní vědecké konference, která se konala v září 2005 v Ostravě. Z tohoto sborníku jsem vybral některé Páclovy postřehy:

„Politické problémy v bulvárním pojetí mění svou podobu, přestávají být vážnými a obvykle komplikovanými záležitostmi, vyžadujícími hlubších odborných analýz, a ve snaze přiblížit je masovému čtenáři se podstatně zjednodušují“ [4]

Dalšími charakteristickými rysy současného politického bulváru podle Pácla jsou:

- personalizace politiky – politika pomalu přestává být soubojem idejí a programů a pozvolna se přesouvá do roviny konfrontací mezi jednotlivými politiky
- rostoucí ochota k vymazávání rozdílu mezi ověřenou informací a pouhou spekulací např. existence tzv. důvěryhodných pramenů, jež si nepřejí být jmenovány
- hrubost a vulgárnost – politikové se přes média často titulují nelichotivými přízvisky
- ospravedlnění vpádu médií do soukromí politiků – kauzy politiků

2.2 Pomlouvačné kampaně

Jak už bylo řečeno v předchozí kapitole, politický bulvár může mít velmi často podobu pomlouvačných kampaní. Nebezpečí tohoto druhu bulváru spočívá v tom, že je skrytý a dá se tak obtížně identifikovat. Za fasádou seriózní, investigativní žurnalistiky se skrývá

předpojaté, tendenční zpravodajství či publicistika, jejichž cílem je zdiskreditovat určitou osobu či objekt. Toto je většinou uskutečňováno na něčí objednávku. V Česku už se stává pomalu běžným „folklorem“ stav, kdy politik, čelící nejrůznějším obviněním ze stran novinářské obce, tato obvinění popírá a bagatelizuje s vysvětlením, že se jedná o pouhou štvavou mediální kampaň namířenou proti jeho osobě. Odhalit na čí straně je v tomto případě pravda, je pak velice nesnadné a pro řadového čtenáře či diváka téměř nemožné.

3 ETIKA V ŽURNALISTICE

Dalším z několika cílů mé práce je hodnotit profesionalitu moderátorů politických pořadů. S profesionalitou je neodmyslitelně spojeno i dodržování základních etických norem. Teoretickou disciplínou, jež se zabývá morálními aspekty masmédií a masové komunikace je novinářská etika.

3.1 Novinářská etika

Řeší především otázky:

- nezávislosti novináře na majitelích a vydavatelích
- nezávislost vůči mocným
- vztahu k veřejnosti: nadřazenost obecného problému nad osobním, prověřování informací, informace o násilí, pornografie, negativní informace, vztah ke zdrojům informací, povinnost zveřejňovat omluvu či opačný názor dotčené osoby, odpovědnost za obsah zveřejněné inzerce, aj.,
- vztahů ke kolegům (konkurenci) - např. plagiátorství. [15]

3.2 Etický kodex novinářů

V demokratických společnostech většinou neexistují žádné závazné právní normy, které by upravovali práci novináře. V tomto případě funguje systém samoregulace médií. Většina novinářských syndikátů ve svých zemích stanovila určitý Kodex chování novináře.

3.2.1 Etický kodex novinářů v ČR

V našich podmínkách existuje jen v některých redakcích, obecně platnou normou zatím není. Syndikát novinářů České republiky vypracoval Kodex, který je závazný pro členy Syndikátu. K jeho dobrovolnému dodržování vyzval všechny novináře bez ohledu na jejich členství v Syndikátu.

Podle tohoto Kodexu patří k povinnostem novináře:

- zveřejňovat jen informace, u nichž je znám původ, v opačném případě je doplnit nezbytnými výhradami
- respektovat pravdu bez ohledu na důsledky, které to pro něj může mít, vyhledávat informace, které slouží obecnému zájmu, i přes překážky
- hájit svobodu tisku i svobodu jiných médií
- neodchylovat se věcně od pravdy ani v komentáři z důvodu zaujatosti
- nepřipustit, aby domněnka byla vydávaná za ověřený fakt, nezamlčovat důležitá data
- odmítat jakýkoli nátlak na zveřejňování nepravdivé, byť jen částečně, informace
- přijímat pouze úkoly srovnatelné se svou profesionální důstojností
- nepoužívat nepoctivé prostředky k získání informace, fotografie nebo dokumentu nebo využívat k tomu dobré víry někoho jiného
- nést osobní odpovědnost za všechny své zveřejněné materiály
- vyloučit všechny činnosti, které by jej mohly kompromitovat nebo vést ke konfliktu zájmů
- nepřijímat žádné hodnotné dary nebo výhody, které by měly souvislosti s jeho novinářskou činností, zvláště pak z důvodu zveřejnění nebo zatajení nějaké informace
- nezaměňovat nikdy povolání novináře s povoláním reklamního pracovníka, nepřijímat žádnou odměnu od zájemce o reklamu
- nespojovat své jméno s reklamou, nepřijímat peníze ani ve veřejné službě, ani v soukromém podniku tam, kde jeho postavení novináře a jeho vliv by mohly být zneužity
- nic neomlouvá nepřesnost nebo neprověření informace
- každá zveřejněná nepřesná informace musí být neprodleně opravena
- jestliže si zdroj informací přeje zůstat utajen, novinář je povinen to respektovat, i kdyby mu z toho měly vzniknout problémy
- respektovat soukromí osob, dodržovat zásadu presumpce nevinny
- dále pomluvu, neprokázané obvinění, překroucení skutečnosti považovat ne nejvážnější profesní chyby, nesmí ve svůj prospěch využívat informace získané při výkonu svého povolání dříve, než budou tyto informace zveřejněny, nesmí vytvářet ani ztvárňovat námět, který by podněcoval diskriminaci rasy, barvy pleti, náboženství, pohlaví nebo

sexuální orientace, při reprodukci jakéhokoli textu musí být uveden autor, plagiát se zásadně zakazuje

3.3 Úloha novinářské etiky v dnešním světě

Důležitost existence etických kodexů novinářů většina samotných novinářů i mediálních odborníků nezpochybňuje. Čas od času však zaznívají i hlasy reprezentující opačný názor

Např. John Merrill již v sedmdesátých letech minulého století zdůrazňoval, že etické kodexy vedou novináře ke konformismu či alibismu a paradoxně jej zbavují osobní odpovědnosti, kterou chápal jako výsostně individuální, autentický postoj.

Svůj pohled na věc nabídl v rozhovoru pro časopis Reflex Jaromír Volek, jeden z předních českých odborníků na masovou komunikaci a výzkum médií z brněnské fakulty sociálních studií. O existenci etických kodexů novinářů si myslí následující:

„Podle mého soudu ale nedojde k jejich radikálnímu vytěsnění. Jsou totiž součástí širšího plánu obranných profesních mechanismů, jež si novinářská komunita nenechá vzít. Kategorie jako objektivita, vyváženost, ochrana zdroje apod., jakkoli je už jejich vymezení sporné, budou dál sloužit jako definiční znaky profesionality žurnalistického povolání.“

[14]

4 OBJEKTIVITA, PŘEDPOJATOST, VYVÁŽENOST

V této kapitole bych se chtěl věnovat vysvětlení pojmů, které často bývají zmiňovány v souvislosti s požadavky na nestrannost novinářů. Konkrétně mám na mysli *objektivitu, vyváženost a předpojatost*.

4.1 Objektivita

Dennis Mc Quail chápe objektivitu jako „*zvláštní forma mediální činnosti a zvláštní postoj k úloze shromažďovat, zpracovávat a rozšiřovat informace*“ [3]

Objektivitu můžeme definovat jako jeden z nejpodstatnějších normativních požadavků společnosti vztahující se k práci žurnalistů.

Měli bychom rozlišovat úlohu objektivity ve zpravodajství, v publicistice a v politických diskuzích.

4.1.1 Objektivita ve zpravodajství

V tomto případě můžeme objektivitu definovat jako řemeslné praktiky vedoucí k tomu, aby se potlačila nevyhnutelná a zákonitá subjektivita zpravodajství – aby zpravodajství bylo věcně co nejpřesnější, nejúplnější, aby podávané informace byly závažné a aby zpravodajství bylo pokud možno neutrální.

Zpráva nemůže obsahovat absolutní pravdu. Objektivita se chápe jen jako absolutně možná, protože závisí na tom, zda má autor přístup ke všem zdrojům. V současné době, kdy jsou novináři zahlceni kvantou informací, je velmi obtížné se v těchto informacích orientovat a ověřovat jejich pravdivost, a tak se může velmi lehce stát, že náhodné informace se vydávají za ověřené. Velkou roli přitom hraje soupeření s konkurenčními médii. Rychlost zveřejnění zprávy se stává kritériem úspěchu a na novináře je tím pádem vyvíjen velký tlak.

Tento stav označuje Ignacio Ramonet jako „demokratickou cenzuru“, jejíž podstata na rozdíl od cenzury autokratické nespočívá v zákazu zveřejňování určitých údajů, ale naopak v kumulaci a nadbytku informací, jež často zakrývají to podstatné.

„Novinář je doslova zadušen, hrouť se pod lavinou více či méně zajímavých údajů, zpráv a témat, které ho mobilizují, zaneprázdnují, nasycují jeho čas a jako nějaká vnadidla ho odtrhují od toho podstatného. Navíc to povzbuzuje jeho lenost, protože už nemusí informace hledat, přicházejí k němu samy.“ [5]

4.1.2 Objektivita v publicistice

Role objektivitiny novináře v rámci publicistiky není jednoduché definovat. Základem publicistiky totiž většinou bývá určité stanovisko a postoj autora, které vychází z jeho přesvědčení a nemůže být tedy nikdy zcela objektivní. Pokud by publicistika měla za každou cenu splňovat objektivní kritéria, pak by pozbyla svého smyslu. Jedním z hlavních smyslů publicistiky by totiž mělo být upozorňovat na problémy kolem nás, novináři by měli být již jakýmsi „hlídacími psy demokracie“. Přitom je zcela přirozené, že zvýšená pozornost novinářů je např. v politice věnována těm politickým představitelům, kteří jsou zrovna u moci. Pokud tedy novinář např. soustavně kritizuje některé činy a chování premiéra vlády, bez toho aniž by ho naopak někdy pochválil, nejedná se v žádném případě o zkreslování reality či dezinterpretaci určitých skutečností. Pokud je celý komentář pojat profesionálně, odhaluje nejrůznější problémy a fakta slušně a předkládá pravdivé a věcné argumenty, pak je dokonce jeho role v žurnalistice nezastupitelná.

4.1.3 Objektivita moderátorů politických diskuzí

Model politických diskuzí nespadá do žánru zpravodajství, ale ani do publicistiky. Není totiž myslitelné, aby moderátor projevoval v průběhu diskuzí svůj názor. Úkolem moderátora je řídit diskuzi tak, aby si názor utvořil divák sám.. Jak lze tedy definovat požadavky objektivitiny pro práci moderátorů politických diskuzí ?

Objektivita moderátora má spočívat v rovnoměrné distribuci otázek mezi jednotlivé hosty diskuze. Tyto otázky by měly obsahovat stejnou mírou konfrontačnosti vůči každému z nich. Konfrontačnost přitom neznamená jen asertivitu či ostrost moderátora, ale i způsob kladení otázek, posilující očekávání pouze určité odpovědi jako jediné akceptovatelné. [9]

4.2 Předpojatost

Pokud bychom chtěli zjednodušit obsah tohoto pojmu, pak bychom mohli předpojatost chápat jako protiklad objektivity.

Dennis McQuail předpojatostí rozumí např. opakující se pravidelnost ve zkreslování reality, negativní zobrazování určitých menšin, přehlížení či nesprávnou interpretaci role žen ve společnosti či preferování politické strany či směru. [3]

Předpojatost může být jak aktivní, která spočívá v systematické šíření zpráv s určitým obsahem, tak i pasivní, která se naopak projevuje přehlížením a záměrným zamlčováním určitých skutečností.

4.3 Vyváženost

Tento termín se zvláště v poslední době těší velké oblibě. Stal se jakýmsi magickým slovíčkem, jež plyne z úst politiků, mediálních analytiků i samotných novinářů. Lze si všimnout, že tento termín se často používá jako eufemismus, jenž zastupuje pojmy objektivita, či nezájatost. Pokud chce někdo říci o nějakém mediálním produktu, že jeho obsah je předpojatý a nesplňuje kritéria novinářské objektivity, použije termín *nevyvážený*. Vyváženost bývá tedy často zaměňována za objektivitu. Jaký je však skutečný význam tohoto slova ?

Ve své knize *Média a společnost* nabízejí její autoři – Jan Jiráček a Barbora Köpplová - svoji definici předpojatosti. Předpojatost chápou jako „*požadavek neprezentovat událost pouze z perspektivy jednoho z účastníků.* (*Schematicky bývá tento přístup k vyváženosti formulován do požadavku „nechat promluvit obě strany“*) *Takto jednoduše pojatá vyváženost mů-*

že sloužit jako pojistka proti předpojatosti či stranění jednotlivé zprávy, ale nemůže například postihnout problém vyváženosti celého televizního či rozhlasového vysílání. Obecně lze vyváženost chápat jako cílevědomé „vyvažování“ nejrůznějších předpojatostí. K nimž mají média jako společenské instituce nesoucí hodnoty společnosti, v níž působí, sklon.“
[2]

Jiráček s Köpplovou tedy nechápe vyváženost jako kritérium, jehož by mělo být dosaženo, ale spíše jako činnost, která má vést k minimalizaci projevů předpojatosti v rámci tvorby mediálních sdělení.

Ve stejné knize autoři uvádějí svůj názor na měření vyváženosti

„Scestné jsou představy, že vyváženost je možno změřit jako kvantifikovatelný údaj o mediálním obsahu – při dosahování vyváženosti vstupují do hry takové faktory, jako je mediální i mimomediální kontext zprávy (jak se o daném tématu hovořilo dříve, jaká je hodnotová orientace publika a jeho momentální naladění...)“. [2]

Povinnost připravovat pravidelnou analýzu vyváženosti vysílání ukládá např. Česká televize Kodex České televize, který byl předložen Radou České televize ke schválení Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky a následně schválen 2. června 2003.

V posledních letech provádí pro ČT tuto analýzu ostravská firma Media Tenor. Mezi její nejznámější analýzy se v poslední době zařadila analýza publicistického pořadu Bez obalu. V této analýze firma Media Tenor odhalila několik nedostatků pořadu. Mezi ty nejzávažnější patřilo uvádění špatných zdrojů při určitém tvrzení či zaujatost některých příspěvků. Výsledků této analýzy se dovolávalo vedení České televize při vysvětlování důvodů, které z jeho strany vedly k zastavení vysílání tohoto pořadu. Tento krok vyvolal bouřlivou diskusi v řadách politiků, novinářů, mediálních expertů i laické veřejnosti. Ozývaly se hlasy, které vinily Českou televizi z toho, že rozhodnutí o zrušení pořadu bylo učiněno na přímý rozkaz některých politiků, jimž byla v pořadu věnována největší pozornost. V této souvislosti se pak nejčastěji skloňovalo jméno premiéra Jiřího Paroubka. Ten tyto spekulace kategoricky odmítl.

4.3.1 Vyváženost v politických diskuzích

Vyvážeností politické diskuze se rozumí poskytnutí pokud možno srovnatelného prostoru pro vyjádření všech účastníků diskuze, úzce spjaté s rovnoměrným kladením otázek jednotlivým hostům ze strany moderátora. Každý z účastníků diskuze by měl rovněž dostat možnost vyjádřit se ke slovíům, jež zazněla z úst druhých diskutujících a bezprostředně se ho týkala.

V praktické části práce se chci zaměřit právě i na to, jak jsou v politických diskuzích dodržovány požadavky objektivity a vyváženosti.

5 POLITCKÉ DISKUZE

5.1 Politcké diskuze u nás před a po roce 1989

Politcké diskuze, tak jak je známe dnes, se na televizních obrazovkách začaly objevovat až po roce 1989. Do té doby bylo vysílání s politickým obsahem omezeno na záznamy projevů státníků a plané ideologcké diskuze tehdejších politků a odborníků loajálních komunistickému režimu.

Po převratu v roce 1989 se však začaly objevovat první diskuzní pořady nového typu (Co týden dal, Debata,..) Prvotní nadšení z existence debat, které umožňovaly svobodnou výměnu názorů, však v průběhu času vystřídaly výtky vůči těmto pořadům, ať už z řad odborníků či široké veřejnosti.

5.2 Politcké diskuze pod palbou kritiky

Jako příklad takovéto kritiky uvedu obsah článku, který vyšel v roce 1997 v Literárních novinách a ve kterém se jeho autoři Jan Jiráek a Petr Weiss vyjadřovali k úrovni tehdejších televizních politckých debat.

Nejvíce připomínek směřovalo k moderátorům debat. Autoři článku poukazovali na nízkou profesionalitu některých moderátorů, která se projevovala především malou připraveností k diskuzi, jež vedla ke kladení povrchních a málo věcných otázek, stejně jako k neschopnosti rozeznat a vystihnout podstatu určitého problému. Neprofesionalitu moderátorů odhalili autoři článku i v tendenci moderátora tlačit diskutující do určitých odpovědí či klást jim sugestivní otázky.

Moderátorům bylo dále vyčteno, že roli „režiséra“ diskuze přenechávají samotným politikům a televizní studio se tím pádem stává místem jakýchsi tiskových konferencí namísto toho, aby sloužilo jako prostor pro seriózní politckou debatu. Stejným trnem v oku bylo autorům článku chování moderátorů ve studiu – konkrétně pak tyto činnosti: malá pozor-

nost věnovaná odpovědím politiků, nedostatečné udržování očního kontaktu, nedostatečný zájem a tím pádem vypadávání z rytmu diskuze. Za nevhodný projev moderátorů pak byla označena přílišná gestikulace či mimická činnost, jež navíc často až příliš průhledně prozrazovala sympatie či antipatie moderátorů.

Terčem kritiky byl i výběr hostů do debaty. Bylo poukazováno na skutečnost, že složení hostů se téměř nemění. Debat se totiž z valné většiny účastnili jen vrcholní čeští politikové a pouze minimum prostoru bylo věnováno např. nezávislým expertům, regionálním politikům, zástupcům zájmových organizací, národnostním menšinám, či členům neparlamentních stran. [8]

K úrovni tehdejších politických debat se vyjádřil i Jaroslav Bartošek ve svém článku, uveřejněném v roce 1997 v časopise TVAR (č.11). Na jejich adresu poznamenal, že „se spíše blíží bulvárním zábavním pořadům, než serióznímu politickému diskurzu“. Ve stejném článku autor vyjádřil svůj názor, že pokud mají mít politické debaty společenský smysl, pak by se z nich neměla stát pouze „*výměna invektiv nebo facek, aby publiku chutnalo pivo po nedělním obědě.*“ Kritizoval zde tedy útočné až agresivní chování některých diskutujících. [7]

Se skutečností, že politické diskuze se často stávají namísto seriózních debat pořadem, jenž má spíše pobavit, souhlasí i německá mediální teoretička Edda Weigandová, když tyto diskuze nazývá „novodobými gladiátorskými hrami“ [1]

Tento jev se tedy netýká pouze českého prostředí. Diváci tyto diskuze sledovali již před několika desetiletími v západoevropských televizích. Pro označení těchto diskuzí se dokonce vžil odborný termín - tzv. *confrontament*, což by se v překladu dalo přeložit jako zábava spočívající v konfrontaci účinkujících na televizní obrazovce.

5.3 Propaganda v rámci televizních diskuzí

Politické diskuze se nezdá stávat místem, kde se dělá propaganda, konkrétně tedy propaganda politická.

Politickou propagandu můžeme definovat jako vědomou, systematickou činnost, jejímž cílem je udržení, posílení, či získání politické moci. [2]

Účinná politická propaganda je personifikovaná, založená na budování pozitivního image politiků v očích veřejnosti a právě politické debaty nabízejí ideální prostor pro tuto činnost.

V praktické části mé práce si chci všimnout právě toho, kteří politikové a do jaké míry televizních debat pro politickou propagandu využívají.

5.4 Hlasování televizních diváků v průběhu politických diskuzí

Podobně jako v minulosti, jsou i dnes některé politické debaty v českých televizích doprovázeny telefonickým hlasováním, za pomoci kterého mají diváci možnost vyjádřit sympatie k diskutujícím politikům. V současné době tato hlasování probíhají ve 3 politických diskuzích: v Sedmičce na Nově, v Otázkách Václava Moravce – speciál, vysílaných Českou televizí a v Nedělní partii, již vysílá televize Prima.

Tato hlasování jsou už léta trnem v oku českým mediálních expertů. Např. Jan Čulík takovéto hlasování považuje za hrubé zkreslování předvolební situace v ČR, jelikož toto hlasování není založeno na sociologicky ověřeném vzorku populace. Čulík kritizuje to, že se výsledky sporného televizního hlasování dostávají do médií, kde ho novináři citují, jako by šlo o seriózní průzkum a hrubě tak ovlivňují politickou situaci na české politické scéně.

Kritici se však najdou i v řadách politiků. Premiér Jiří Paroubek nedávno kritizoval hlasování v pořadu Sedmička na Nově. Konkrétně si stěžoval na to, že hlasování není objektivní, neboť lidé člověk z jeho strany jménem Starec se snažil tohoto hlasování zúčastnit a dle jeho slov byla dotyčná telefonní linka zablokována. Tato Paroubkova stížnost se nakonec obrátila proti němu, neboť představitelé opozice mu vyčetli to, že se za pomoci „svých“ lidí snaží zmanipulovat hlasování ve svůj prospěch.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 IDEÁLNÍ PODOBA POLITICKÝCH DISKUZÍ

Cílem praktické části práce je hodnotit výkon moderátorů a chování diskutujících politiků během diskuze.

V této úvodní kapitole praktické části se pokusím formulovat kritéria, jež by měli moderátoři a diskutující politikové pro dosažení vysoké úrovně diskuze splňovat

6.1 Požadavky na moderátora

- Rétorické schopnosti - modulace hlasu, správná artikulace, změna tempa řeči, užití spisovného jazyka
- Nonverbální komunikace – pevné držení těla, kontrolovaná gestikulace a mimika
- Komunikační dovednosti – schopnost řídit diskusi, předávat slovo, aktivita a asertivita v diskusi, schopnost reformulace odpovědí diskutujících hostů
- Odborné zdatnost – hluboká znalost diskutovaných témat, umění myslet a hovořit v souvislostech, všeobecný přehled
- Objektivita, vyváženost, nestrannost ve vztahu k diskutujícím, politická korektnost, transparentnost citovaných zdrojů

6.2 Požadavky na diskutující hosty

- Odbornost, kompetence, znalost problému, připravenost k diskusi
- Kulturnost, zdvořilost
- Ochota k dialogu, potlačení sklonů k exhibicionismu

- Respektování partnera
- Umírněná gestikulace a pohyb těla
- Jazyková a vyjadřovací kultura

7 MONITORING A ANALÝZA POLITICKÝCH DISKUZÍ

Obsahem této kapitoly bude již dříve zmiňovaná podrobnější analýza několika politických diskuzí. Objektem mého hodnocení bude analýza pořadu Otázky Václava Moravce, jejichž moderátorem je Václav Moravec a tento pořad běží na ČT 1 a dále pak pořadu Sedmička, jehož moderátorem je Martin Veselovský a jenž vysílá TV Nova. U každého z pořadů jsem podrobněji analyzoval tři jeho vysílání.

7.1 Otázky Václava Moravce 9. 4. 2006

Diskutující hosté: David Rath, bez politické příslušnosti, ministr zdravotnictví za ČSSD

Pavel Bém, místopředseda, ODS, primátor hl .m. Prahy

Probíraná témata: Povodně
Snížení marže lékárníků
Nucená správa VZP

David Rath

V nedávné minulosti tento politik proslul svým často extrovertním až arogantním chováním a nevybíravými výroky na adresu svých politických konkurentů. Poté, co byl předsedou vlády Paroubkem za toto chování pokárán, svůj styl razantně změnil, což se projevilo i na začátku této diskuze. Již v úvodu diskuze totiž zvolil smířlivý a vstřícný tón. Na otázku moderátora, zda ví o někom kdo se snažil povodně využít coby předvolební téma ve svůj prospěch, odpověděl, že o nikom takovém neví. Jako překvapivá se tedy mohla jevit skutečnost, že poté, co jeho oponent Pavel Bém obvinil předsedu vlády Paroubka z povodňového populismu, zaútočil Rath také, a to tak, že vytáhl nejprve fotku prezidenta Klause obhlížejícího zaplavená území a poté i vydání deníku Blesk, na jehož úvodní straně byla fotografie poslance ODS Vlastimila Tlustého, kterak zachraňuje topícího se psa.

V diskuzi o odpovědnosti za budování protipovodňových opatření obvinil primátora Ústí nad Labem Petra Gandaloviče (ODS) z toho, že město zanedbalo protipovodňovou prevenci. V tomto případě navíc citoval údajná Gandalovičova slova, aniž by uvedl zdroj, ze kterého čerpal..Rath se tedy snažil zlehčovat zodpovědnost vlády vůči ochraně obyvatelstva před povodněmi a tvrdil, že tato ochrana je i záležitostí jednotlivých měst (zákon však říká, že za stavbu protipovodňových opatření je ze zákona odpovědná vláda). V diskuzi o snížení marže lékárníkům podrobně vysvětlil, jak toto snížení proběhne a jaký bude mít dopad pro občana. Při debatě o uvalení nucené správy na VZP, toto uvalení hájil a zpochybnil přímou souvislost mezi uvalením nucené správy a úbytkem pacientů pojištěných u VZP.

V některých fázích diskuze skákal do řeči jak moderátorovi, tak druhému diskutujícímu Bémovi. Hned v několika případech pak mluvili oba diskutující zaráz a doslova se snažili jeden druhého překřičet.

Forma Rathova projevu byla na poměrně vysoké úrovni, mluvil srozumitelně jasně, pomáhal si gestikulací rukou. Často měnil směr svého pohledu, když rychle střídal pohled do kamery, na druhého diskutujícího a na moderátora.

Pavel Bém

Zvolil poměrně ofenzivní styl projevu. Hned v úvodu pořadu obvinil premiéra Paroubka z toho, že neprávem nařkl ústeckého primátora Gandaloviče (ODS) z podcenění povodní a rozpoutal tak mediální válku. Paroubkovu vládu rovněž kritizoval za to, že se dostatečně nevěnuje budování protipovodňových opatření a zodpovědnost nechává na samotných městech či krajích. Útočný a nekompromisní styl zvolil i při diskuzi o snížení marže lékárníků. Tuto dohodu odmítl pojmenovat jako úspěch ministra Ratha o označil ji za pouhý ministrův nezbytný ústupek lékárníkům. Bém dokonce dvakrát použil tvrzení, jež se nezákládala na pravdě, a to když prohlásil, že všechna lékařská sdružení stojí proti Rathovi (ve skutečnosti to tak není) a dále pak, když tvrdil že všechny léky budou dražší (což taky není pravda...).

Prezentoval však i několik trefných argumentů, když např. zdůraznil, že za prevenci před povodněmi zodpovídá vláda a jakákoliv opatření učiněná v této oblasti jsou plně v její kompetenci.

Rétorické schopnosti byly u Béma na vysoké úrovni. Dokázal jasně formulovat své názory, mluvil srozumitelně. Jeho řeč měla dynamické tempo, dokázal vhodně měnit tempo své mluvy a důležité věci zdůrazňoval. Při mluvení hodně používal ruce. Podobně jako Rath v určitých okamžicích jevil snahu diskuzi řídit. V mnoha případech skákal Davidu Rathovi do řeči.

Moderátor

Moderátor diskuze působil uvolněně, jeho otázky byly věcné a konkrétní. – např. „Kdy bude vládou ustaven fond pro tvorbu protipovodňových opatření?“, či „Skončí nucená správa VZP do 1.5. 2006?“. Dokázal diskutující přimět k odpovědi na svou otázku. Moravec po celou dobu diskuzi sledoval, nevypadával z tempa, dělal si poznámky. Jeho otázky umně posouvaly diskuzi dál. Moravec rovněž dokázal místy vhodně odlehčit atmosféru diskuze. Jako určitý nedostatek jsem shledal to, že moderátor občas nechával příliš mnoho prostoru pro konfrontaci obou diskutujících ve studiu. Nutno však podotknout, že pokud už diskuze začínala nabývat rozměr hádky, dokázal tuto diskuzi rezolutně utnout...

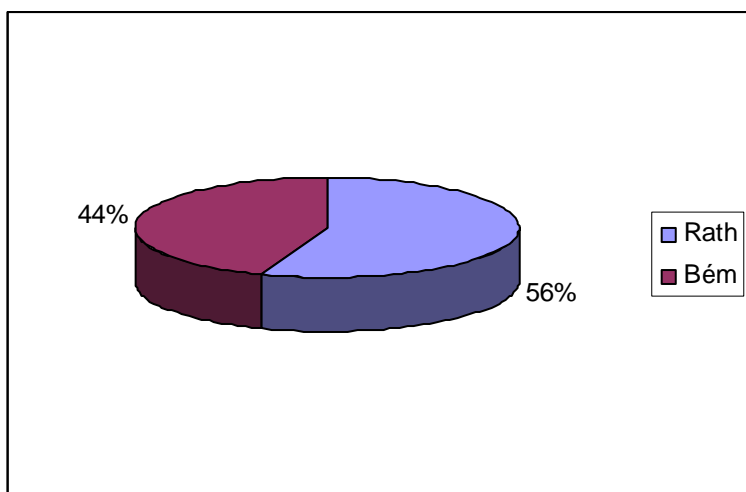
Co se týče přehledu o problematice, která byla diskutována, prokázal velmi dobré znalosti a přehled. Věděl například, kolik projektů má ministerstvo zemědělství naplánovaných jako protipovodňová opatření a kolik hodlá vláda do těchto opatření investovat. Při diskuzi o změně lékárnické marže prokázal podrobnou znalost volebního programu ODS.

Gesta a práce těla byly u Moravce na vysoké úrovni. Na svém místě seděl vzpřímeně, při své řeči hojně používal ruce, avšak takovým způsobem, jenž byl přiměřený a mluvu vhodně doplňoval. Po položení otázky se často k dotazovanému pootočil a mírně naklonil, čímž zvýraznil naléhavost své otázky a dal najevo svůj zájem.

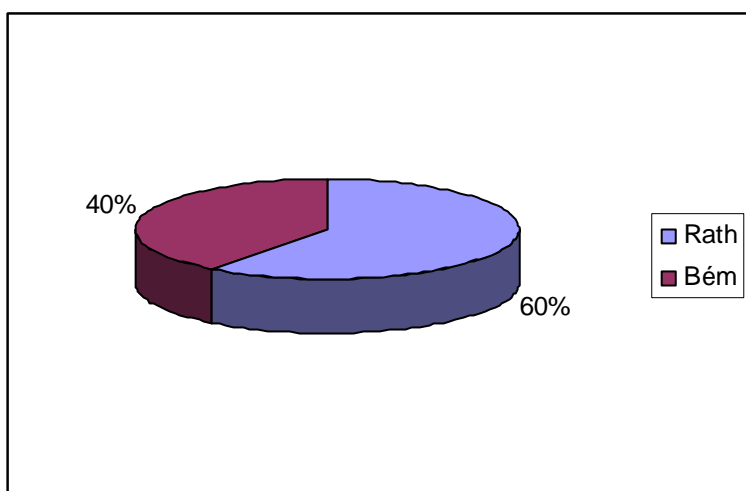
Ve způsobu kladení otázek a přístupu k oběma hostům jsem ze strany moderátora neshledal žádné prvky neobjektivnosti, zaujatosti, či projevů sympatií k některému z hostů. Nepříjemné otázky dovedl klást oběma hlavními účastníky diskuze (např. při debatě o nucené správě VZP).

Vyváženost diskuze

Poměr otázek k jednotlivým hostům ze strany moderátora:

Poměr doby po kterou diskutující hosté hovořili:

7.2 Sedmička

9. 4. 2006

Diskutující hosté : Radko Martínek, ČSSD, ministr pro místní rozvoj

Miroslav Ransdorf , KSČM , europoslanec

Josef Zieleniec , SNK ED, europoslanec

Probíraná témata: Povodně

Postavení ČR v EU

Vízová povinnost do USA

Boj proti korupci

Radko Martínek

Byl hostem prvních deseti minut pořadu. Vyjadřoval se k aktuálnímu problému – povodním. Vysvětloval svůj návrh na odkup nemovitostí, jež jsou opakovaně zasahovány povodněmi.

Mluvil věcně, jeho projev byl umírněný po všech stránkách.

Miroslav Ransdorf

Styl jeho mluvy byl věcný, místy kousavý, často používal bonmoty...např. *„čím zkorumpovanější stát, tím více zákonů...“*

V diskuzi o tématech souvisejících s Evropskou unií zdůrazňoval skutečnost, že spousta problémů o kterých se mluví v souvislosti s naším vztahem k EU (úprava DPH, otevření evropského pracovního trhu) a s přejímáním zákonů, jsou nafouknuté „bubliny“ a upozornil na to, že českým médiím uniká spousta jiných problémů souvisejících s EU. Při vysvětlování těchto věcí však mluvil příliš obecně, jeho řeč byla příliš formální a úřednická.

Naopak jednoznačná a srozumitelná stanoviska zaujal při debatě o asymetrii v udělování víz občanům ČR a USA, kdy se vyslovil pro to, aby Američané žijící u nás byli podrobeni mnohem přísnější systematické kontrole cizinecké policie. V rámci tohoto tématu se pustil do druhého diskutujícího Zieleniece, kterému vyčetl, že za současný stav asymetrie v udělování víz občanům USA a ČR může i on, jelikož byl v devadesátých letech ministrem zahraničí.

Zieleniece rovněž obvinil z toho, že v devadesátých letech nečinil rozdíl mezi a tzv. „špinavými“ a „čistými“ penězi (odvolával se přitom na tvrzení Zuzany Bubílkové).

Ransdorf se v průběhu diskuze často pokoušel diskuzi řídit a rovněž často začal mluvit, aniž by k tomu byl vyzván. Do řeči Zielenieci skákal jen výjimečně.

Josef Zieleniec

Působil poměrně klidně až pasivně. Jeho projevu chyběla jiskra. Stejně jako Ransdorf mluvil o otázkách spojených s Evropskou unií velmi strohým a úřednickým jazykem a rovněž on označil diskutovaná témata spojená s EU za zveličená.

Příliš se nehodlal vyjadřovat k otázce udělování vstupních víz do USA občanům ČR, přičemž hájil přístup k USA k této věci s poukázáním na jejich špatnou zkušenost s terorismem.

V závěru pořadu byl poměrně velký prostor věnován volebnímu programu SNK – Zieleniec konkrétně mluvil o snaze této strany bojovat s korupcí a výrazně omezit imunitu poslanců a senátorů, přičemž zdůrazňoval využití řízené policejní provokace pro odhalování korupce ve státní správě.

Zieleniec se v průběhu diskuze choval klidně – neskákal nikomu do řeči, ani neměl potřebu se s někým hádat či vyvolávat dusnou atmosféru ve studiu. Zieleniecův projev však postrádal charisma i přesvědčivost. Nedostatky vykazoval i ve výslovnosti a artikulaci.

Moderátor

Místy působil velmi těžkopádně. Nebyl si jistý svými otázkami, často se ptal na stále stejnou věc - např. otázku Radko Martínkovi, zda stát dobrovolně odkoupí od občanů byty v záplavových oblastech položil v různých variantách třikrát za sebou. Diskuze tak často

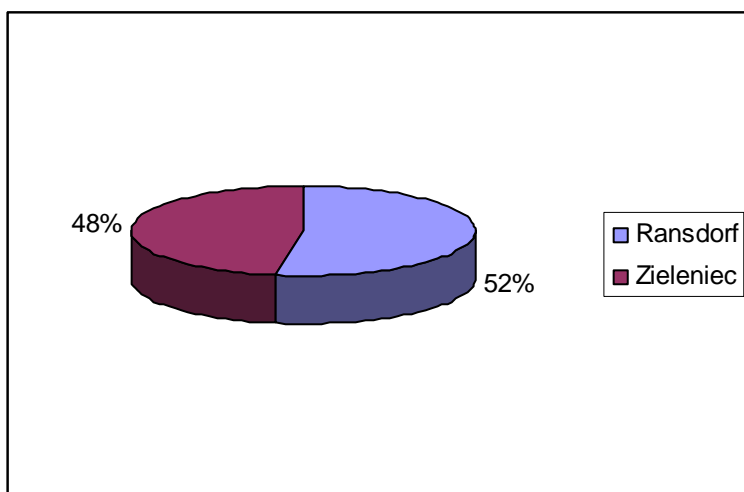
stála dlouho na jednom místě a postrádala spád. Moderátor rovněž projevil některé zásadní nedostatky v základních politických znalostech – např. když se ptal Zieleniece, zda se jím navrhované zrušení imunity politiků bude týkat i ministrů (tzv. imunita se přitom vztahuje pouze na poslance a senátory). Jako zahanbený školák si pak moderátor musel připadat po této situaci: Moderátor zrovna probíral část volebního programu SNK, ve kterém stojí, že SNK je jedinou stranou, která se zásadně staví proti korupci. Otázal se tedy člena SNK Zieleniece, zda podle něj jsou ostatní strany pro korupci. Na to mu lehce zaražený Zieleniec doporučil, aby se vrátil na hodiny logiky...

Pokud se mám zmínit o pozitivnějších stránkách výkonu moderátora, pak bych zmínil jeho poměrně pevné vedení diskuze. Prostor pro vyjádření dával rovnoměrně oběma stranám a dokázal diskusi usměrňovat tak, aby se nestala monologem jednoho z politiků či aby nepřerostla v hádku. Často rovněž vhodně diskutující přiměl, aby svá poněkud kostrbatá vyjádření převedli do srozumitelnější podoby.

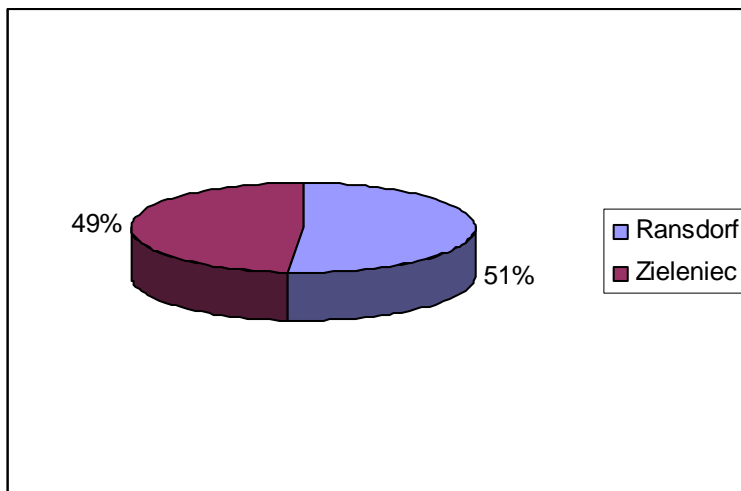
V pořádku byla rovněž objektivita a nepředpojatost moderátora ve vztahu k diskutujícím.

Vyváženost diskuze

Poměr otázek k jednotlivým hostům ze strany moderátora:

Poměr doby po kterou diskutující hosté hovořili:

7.3 Otázky Václava Moravce 17. 4. 2006

Diskutující hosté: Jiří Paroubek, ČSSD , premiér ČR

Martin Bursík , Strana zelených , předseda strany

Probíraná témata: Pochybnosti kolem Martina Bursíka

Strana zelených jako koaliční partner

Daně

Německý odpad v ČR

Jiří Paroubek

Paroubkovo vystupování během pořadu dávalo tušit, že je pečlivě promyšlenou komunikační strategií s cílem oslovit co možná největší počet voličů. K tomuto závěru mě vedl především jeho téměř neustálý a nápadný pohled do kamery v momentě, kdy mluvil. Dále

jsem si všiml toho, že Paroubek mluvil jednoduchým jazykem, vyhýbal se složitějším větným konstrukcím, zřetelně a jasně formuloval své názory. To by mohlo být považováno za vědomé použití takového komunikačního kódu, jenž je srozumitelný co možná nejširšímu spektru příjemců. Další výraznou složkou Paroubkova projevu byla jeho stylizace do role sebevědomého a bodrého politika, jenž rychle řeší problémy a má ve věcech jasno (např. když hovořil o řešení problému spojeného s likvidací nebezpečného odpadu, který byl na území ČR nelegálně přivezen z Německa).

V několika případech sklouzl k populismu. Např. když na otázku Václava Moravce, zda ČSSD odejde do opozice, pokud vyhraje volby a nenajde politického partnera pro sestavení vládní koalice, odpověděl, že by to nebyl problém, neboť lidem z jeho strany nejde o „koryta“, ale o lidi. V diskuzi se několikrát posměšně vyjádřil o konkurenční politické straně ODS. O předsedovi ODS Topolánkovi např. prohlásil, že se před veřejností už dva měsíce úspěšně schovává. Kritizoval rovněž volební program ODS, když důrazně tvrdil, že za případné vlády ODS se bohatí stanou ještě bohatšími.

Paroubek několikrát projevil snahu diskuzi řídit. Během diskuze o daňové politice státu si neodpustil provokativní poznámku na adresu druhého diskutujícího Martina Bursíka – doslova prohlásil, že ví, že Bursík není ekonom a tak mu rád vysvětlí některé aspekty spojené s daňovou problematikou. Na Bursíkovu reakci, že tato poznámka nebyla fér a on že premiérovi taky nepředhazuje, že není ekolog, začal Paroubek v žoviálním stylu „filozofovat“ nad tím, že on přece o sobě ví, že není ekolog a nevádí mu to - každý přece umíme něco, každý se vyznáme se v něčem jiném a je to tak v pořádku.

Paroubek mluvil pomalu a zřetelně, snažil se působit dojmem, že nad věcmi přemýšlí. Při zdůrazňování některých skutečností zpomalil tempo mluvy a měnil výšku hlasu.

Martin Bursík

Oproti Paroubkovi působil nevýrazně. Během svého projevu často hleděl směrem do země, v diskuzi byl celkem pasivní. Síla jeho hlasu nebyla příliš výrazná. Jeho vyjadřovací schopnosti však byly na poměrně vysoké úrovni. Při svém projevu si často pomáhal gestikulací rukou. Nepříliš dobře však působili jeho mimické reakce na některé výroky Jiřího

Paroubka. Konkrétně mám na mysli jeho uculování se. V těchto případech totiž nepůsobil jako seriózní politik, ale spíše jako stydlivý chlapec na něhož se usmívá atraktivní dívka.

V úvodu pořadu se vyjadřoval k sérii reportáží, které odvysílala televize Nova a ve kterých byl Bursík obviněn z toho, že restituce jeho domu v Praze nebyla zcela v pořádku. Konkrétně byl obviněn z toho, že stojí za ztrátou spisu, který měl dokládat legitimnost této restituce. Bursík veškerá tato obvinění odmítl a vysvětlil, že za ztrátou spisu stojí pracovníci archívu, v němž byl spis uložen. Z vyvolání celé kauzy obvinil politiky ODS a přišel se svou hypotézou o tom, že tato kauza má za úkol zdiskreditovat jeho osobu před volbami.

V dalším průběhu diskuze prezentoval volební program Strany zelených, avšak nechtěl být příliš konkrétní v odpovědi na otázku, zda má Strana zelených programově blíž k ČSSD, či k ODS.

Bursík během diskuze neopomněl posílit svou image „zeleného“ politika, a to konkrétně v momentě, kdy mluvil o tom, že přijel do studia autem s hybridním pohonem a dále pak např. když zmiňoval svou dopolední projížďku Prahou na kole.

Moderátor

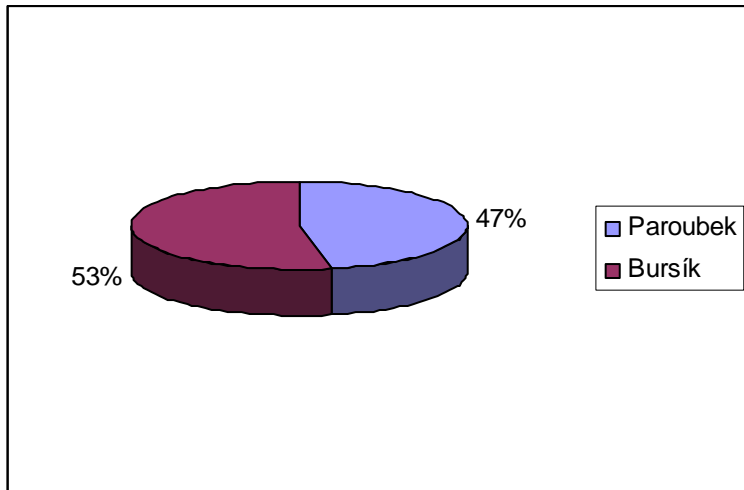
Jeho celkový projev byl stejně jako v předcházející debatě na velmi vysoké úrovni.

V úvodu pořadu se snažil odlehčit atmosféru ve studiu, když se svých hostů zeptal, jak trávili a ještě hodlají trávit Velikonoční pondělí. Prokázal opět hlubokou znalost probíraných témat, např. v případě kauzy restituce domu Martina Bursíka.

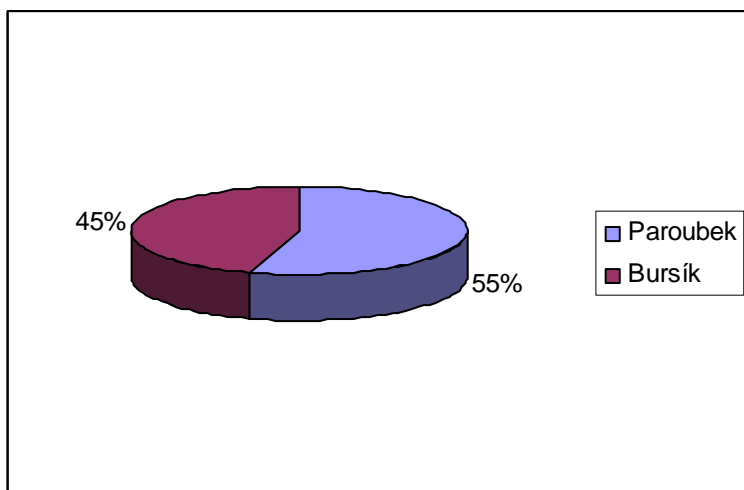
Během diskuze kladl řadu zajímavých otázek. Mezi ně například patřila otázka na Martina Bursíka, jaké kroky by učinil v kauze likvidace německého odpadu na území ČR, pokud by byl v pozici ministra životního prostředí.

Vyváženost diskuze

Poměr otázek k jednotlivým hostům ze strany moderátora:

Poměr doby po kterou diskutující hosté hovořili:

7.4 Sedmička

23. 4. 2006

Diskutující hosté: Jiří Paroubek, ČSSD, premiér ČR
Petr Gandalovič, primátor města Ústí nad Labem

Probíraná témata: Předvolební sliby
Povodně
Zákon o náhradním výživném
Boj proti korupci

Jiří Paroubek

Před vysíláním tohoto pořadu hýřil Jiří Paroubek sebevědomím a mj. prohlásil, že se na debatu s druhým účastníkem diskuze Petrem Gandalovičem téměř nemusí připravovat. Toto sebevědomí si přinesl i do pořadu samotného.

Již v úvodu pořadu vyzval diváky, aby mu v rámci probíhajícího telefonického hlasování neposílali žádné hlasy, protože toto hlasování není regulérní a je pouze dobrým byznysem pro firmu, která ho provozuje. Divákům sdělil, aby své SMS zprávy posílali spíše na charitativní akce. Během diskuze vystupoval sebevědomě až autoritativně. Místy špatně skrýval pocit převahy, jenž nad Gandalovičem pociťoval a v jednom případě Gandalovičovi projevil i svou neúctu, a to v situaci, kdy přerušil jeho řeč, naklonil se směrem k němu přes půl stolu a jal se mu až příliš demonstrativně ukazovat na papíře vyobrazený graf s určitými ekonomickými údaji.

S Gandalovičem se dostal do několika názorových střetů. Kritizoval např. investiční politiku Petra Gandaloviče, jenž je primátorem města Ústí nad Labem. Nelíbila se mu skutečnost, že město Ústí nad Labem upřednostnilo investice do kulturního sektoru před investicemi do vybudování protipovodňových zábran. Budování těchto zábran je přitom v kompetenci vlády.

Paroubek několikrát slovně zaútočil na ODS, kdy tuto stranu nařkl z toho, že není ochotná dělat něco pro obyčejné lidi a nazval ji „zvláštní skupinou lidí“. Dále označil některé názory ODS za „ideologicky předpojaté“.

Co se týče dalších témat diskuze, obhajoval Paroubek jeho stranou navrhované zvýšení porodného a dalších sociálních dávek. V debatě o krocích, jež jeho strana hodlá učinit v boji proti korupci, jasně vyjádřil svůj zásadní nesouhlas s korupčním jednáním a připomenul, že v poslední době ČSSD ze svých řad vyloučila všechny členy, jimž byla korupce prokázána.

Zaznamenal jsem i případy, kdy se Paroubek snažil dostat diskuzi pod svou kontrolu. To se stalo v případech, kdy na upozornění moderátora, že má reagovat maximálně dvěma větami, odvětil, že dvě věty nestačí a také v případě, kdy přerušil Gandalovičovu reakci na svou předchozí řeč tím, že on ještě se svou řečí neskončil.

Petr Gandalovič

Po celou dobu diskuze působil tento politik klidným dojmem. Mluvil věcně, druhému diskutujícímu Paroubkovi neskákal do řeči, nenechal se Paroubkem strhnout k ostřejší výměně názorů.

V diskuzi o daňovém systému ČR kritizoval výši sociálních dávek a porodného, jež hodlá ČSSD, pokud vyhraje, zavést. Coby ústecký primátor mluvil o tom, že v jeho regionu by se mohl stát reálným problémem nárůst zneužívání těchto dávek ze strany sociálně slabších jedinců, kteří by porodné mohli chápat jako velmi přístupný zdroj zajímavých finančních příjmů.

Jeden útok proti Paroubkovi si ovšem taky neodpustil. Během diskuze o tom, která strana je lépe připravena na boj proti korupci Gandalovič Paroubkovi řekl, že ČSSD rozhodně ne, protože je už osm let ve vládě a s korupcí bojuje marně. Navíc Paroubkovi vytkl, že i on je zodpovědný za korupci, která kvetla během vlády předchozích ministrů. Toto obvinění lze považovat za poměrně ostré.

Paroubka však naopak dokázal i pochválit, když vyzdvihl skutečnost, že se vláda rozhodla investovat do budoucna více peněz do budování protipovodňových opatření.

Gandalovič během celé debaty působil jako člověk, který se nechce hádat a je přístupný serióznímu a slušnému dialogu. Jeho projev byl velmi kulturní.

Moderátor

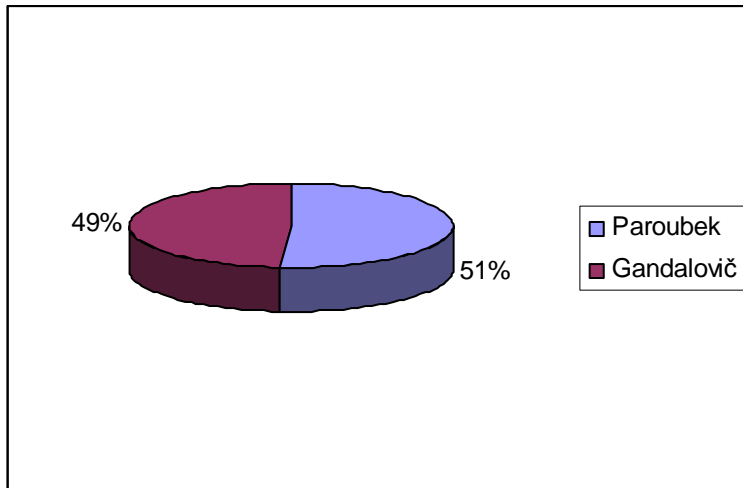
Celou diskuzi řídil v mnohem svižnějším tempu, než tomu bylo v případě diskuze minulé. V úvodu reagoval na Paroubkova slova o tom, že telefonické hlasování není regulérní. Paroubkovi sdělil, že mu může ukázat notářské potvrzení o tom, že hlasování probíhá legitimně a neodpustil si na premiérovu adresu kousavou otázku, zda pan Starec tedy tentokrát hlasovat nebude (narážel tím na případ, který jsem zmínil v teoretické části mé práce).

Velké chyby se Veselovský dopustil v momentě, kdy se projednávala problematika zvýšení sociálních dávek a porodného, které má v úmyslu ČSSD zavést. Gandalovič v této diskuzi kritizoval to, že v jeho regionu tohoto zvýšení dávek mohou permanentě zneužívat rodiny, které mají tendenci mít hodně dětí. Paroubek na to odvětil, že tyto případy jsou výjimečné a zvýšení sociálních dávek českým rodinám pomůže. Veselovský se ho vzápětí zeptal, zda se tedy toto zvýšení bude týkat i rodin romských, ačkoliv o Romech v průběhu diskuze do té doby nepadlo ani slovo.

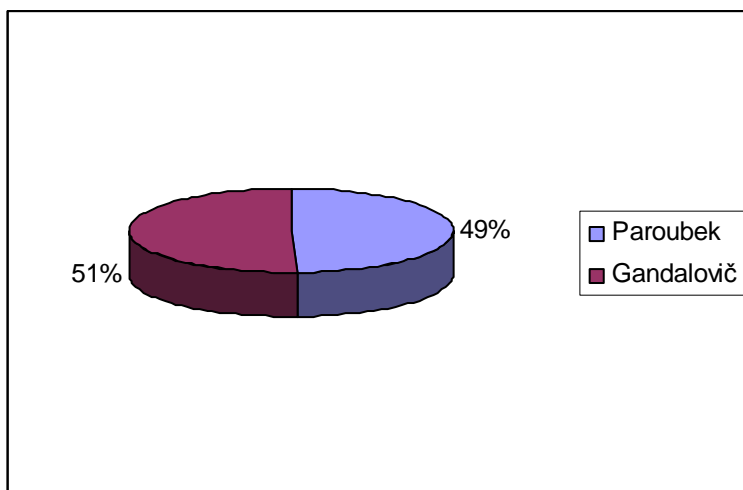
Na druhou stranu však Veselovský přišel i s několika podnětnými otázkami - např. když se obou politiků ptal, jak by se mělo do budoucna řešit udělení odpovědnosti za stavbu protipovodňových opatření. V současné době je totiž budování protipovodňových opatření v kompetenci vlády, i přesto jsou však města často kritizována za to, že na ochranu svých obyvatel před velkou vodou nemyslí samy a nejsou ochotny do těchto opatření investovat ze svých peněz.

Vyváženost diskuze

Poměr otázek k jednotlivým hostům ze strany moderátora:

Poměr doby po kterou diskutující hosté hovořili:

7.5 Otázky Václava Moravce 7. 5. 2006

Probíraná témata: Přímá volba prezidenta
Úroveň probíhající předvolební kampaně
Možnost vojenského útoku na Írán
Budoucnost zákona o neziskových nemocnicích
Předvolební kampaň politických stran

Diskutující hosté: Václav Havel, bez stranické příslušnosti, bývalý český prezident
David Rath, ČSSD, ministr zdravotnictví
Přemysl Sobotka, ODS, předseda Senátu Parlamentu ČR

Václav Havel

V první polovině pořadu byl Václav Havel jediným hostem Václava Moravce a během této debaty se vyjadřoval k několika tématům. Zmínil mj. důvody, jež ho vedly k sepsání knihy pamětí. Rovněž sdělil svůj názor na způsob, jímž by měl být volen prezident, když vyjádřil podporu tomu, aby byla v Česku uzákoněna přímá volba prezidenta. Nekonečné debaty o tom, zda má být v Česku zavedena přímá volba prezidenta přitom označil za „českou grotesku“. Dále tlumočil své obavy z budoucího vývoje v Íránu a z možného rozpoutání třetí světové války.

Co se týče jeho názorů k aktuálním tématům, kritizoval zásah policie na Kateřinu Jacques, jenž proběhl 1. května a vyjádřil své zklamání nad úrovní současné předvolební kampaně, kterou označil za příliš útočnou. Havla podle jeho slov rovněž mrzela skutečnost, že tato kampaň je zaměřena pouze na ekonomické aspekty: Havel v ní postrádal základní zamyšlení o budoucnosti státu, o jeho smyslu, o jeho postavení v Evropské unii, o politice Evropské unie směrem ke světu, k jiným velikým regionálním nebo kulturním celkům, k různým fenoménům globálního světa.

Během debaty o tom, že současný prezident Václav Klaus často vetuje zákony, jež se mu nelíbí, Havel zmínil to, že veto prezidenta považuje za smysluplnou věc a jakousi pojistku, která má podle jeho mínění smysl v tom, že proti kolektivnímu rozumu parlamentu stojí individuální zdravý lidský rozum. Neodpustil si přitom rýpnutí do Václava Klause, když prohlásil, že by tento individuální rozum neměl být pyšný.

Havel v tomto dialogu s moderátorem potvrdil svou pověst přemýšlejícího člověka, který zdůrazňuje základní principy morálky a humanity. Při řeči hodně používal ruce. Jazykový projev prezidenta byl na vysoké úrovni, vadou na kráse však bylo nadužívání slovíček „jakýsi“ a „smysluplný“.

David Rath

David Rath byl společně s Pavlem Bémem hostem druhé poloviny pořadu. Oproti debatě s Pavlem Bémem, které jsem se věnoval minule, zvolil tentokrát mnohem ofenzivnější styl. V průběhu debaty totiž prakticky neustále útočil na program ODS. Hájil negativistickou a útočnou kampaň ČSSD proti ODS, která je nazvána „ODS MÍNUS“ a jejíž snahou je varovat voliče před tím, co je čeká v případě, že volby vyhraje ODS. Tato „antikampaň“ obsahuje hesla jako SNÍŽÍME DANĚ NEJBOHATŠÍM, ZRUŠÍME BEZPLATNÉ ZDRAVOTNICTVÍ, ZAVEDEME ŠKOLNÉ, OKAMŽITĚ ZVÝŠÍME NÁJEMNÉ atd. Rath obsah této kampaně hájil s tím, že se nejedná o žádné strašení lidí založené na výmyslech. Tvrdil, že ČSSD pouze ukazuje voličům, jaké dopady pro lidi bude mít případná budoucí vláda ODS.

Rath dále citoval údajný výrok předsedy ODS Topolánka, který zněl: "*Pokud budeme lidem před volbami otevřeně říkat, co máme v plánu, nikdy ve volbách nevyhrajeme.*" Rath se však nevyjádřil k tomu, kde měl tento výrok zaznít.

Dále nařkl ODS z toho, že chce postupně privatizovat všechny nemocnice, konkrétně citoval údajný výrok stínového ministra zahraničí ODS Julínka, přitom však ani v tomto případě nevedl svůj zdroj. Dále ODS vytknul, že před voliči zakrývá to, že po volbách hodlá zdražit potraviny, léky, teplo aj.

Během diskuze Rath několikrát dramaticky gestikuloval a mával rukou. Snažil se o to, aby se často díval do kamery a promlouval tak k divákům. Nezřídka se snažil druhému diskutujícímu skákat do řeči.

Přemysl Sobotka

Nezvolil tak ofenzivní styl jako David Rath. Po dobu celé diskuze se prakticky pouze bránil a snažil se uvádět na pravou míru věci, které předtím prohlásil Rath. Prezentoval zde stanovisko ODS, když prohlásil, že se tato strana primárně nestaví proti existenci neziskových nemocnic, jak je jí často předsouváno.

Přesto však pevně stál za názorem ponechat nemocnice hospodaření obcí a krajů, když prohlásil, že ministerstvo zdravotnictví neumí řídit nemocnice a že obecně není dobré, když jsou nemocnice řízeny z Prahy. Odmítl tvrzení, že by se ODS chystala nemocnice privatizovat.

Ratha kritizoval za to, že jednotlivé výroky některých členů ODS na veřejnosti vydává za regulérní součást volebního programu ODS. Sobotka rovněž odsoudil agresivní kampaň ČSSD a prohlásil, že ODS stejnou cestou jít nehodlá

V průběhu diskuze dal několikrát najevo své rozpaky nad tím, že se David Rath snažil diskuzi řídit a skákat mu do řeči. Rathovi dokonce doporučil, ať do takového pořadu příště přijde raději sám. V jednom případě dokonce požádal moderátora, aby Ratha usměrnil. Během diskuze působil vyrovnaným dojmem, mluvil pomalu a zřetelně. Chybělo mu však potřebné charisma

Moderátor

V případě debaty s ex-prezidentem Klausem působil příjemně a nastoloval zajímavá témata, když např. citoval zajímavé výroky z Havlovy nové knihy. V tomto případě však zůstává otázkou, zda se toto jednání nedá považovat za skrytou reklamu a zda vůbec na obrazovky veřejnoprávní televize patří, byť je tato kniha pamětmi bývalého českého prezidenta. Formuloval i zajímavé otázky, např. když se Havla zeptal, zda je časté vetování zákonů ze strany prezidenta Klause důsledkem produkce horších zákonů vycházejících z parlamentu, či zda je veto současným prezidentem pouze nadužíváno.

V diskuzi Davida Ratha s Přemyslem Sobotkou obstál se ctí. Dokázal několikrát napomenout oba diskutující v momentech, kdy si navzájem skákali do řeči. Dále dokázal přivést oba diskutující k odpovědi v případě, kdy se mu snažili z otázky utéct. Ratha např. dotlačil

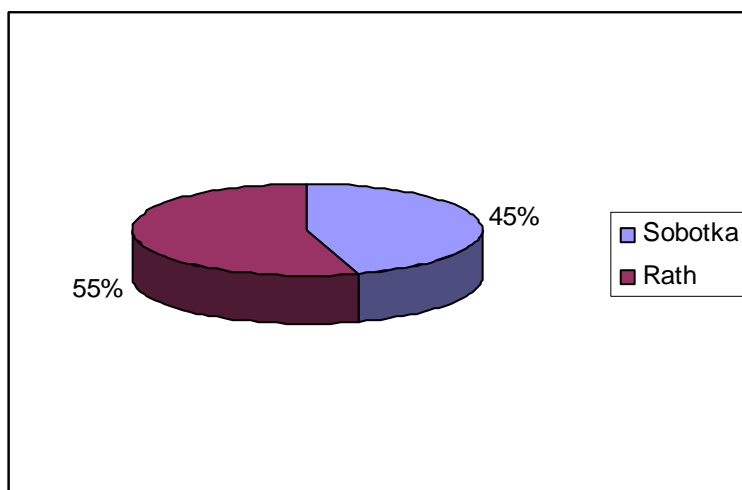
k odpovědi na otázku, zda si myslí, že zákon o neziskových nemocnicích bude nakonec schválen.

Jako zaváhání z jeho strany jsem posoudil situaci, kdy nechal Davida Ratha citovat hned několik výroků členů ODS za sebou. V těchto momentech si totiž Rath z politické diskuze udělal tak trochu svoji show.

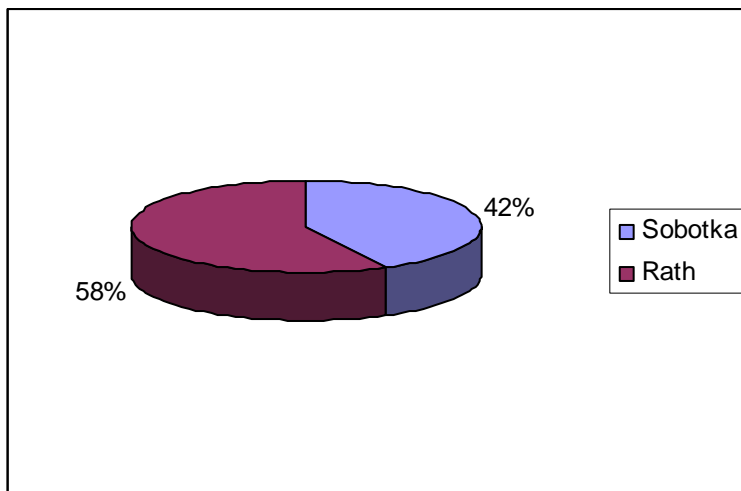
Znalost probíraných témat a umění myslet v souvislostech prokázal např. v situaci, kdy se ptal Přemysla Sobotky na postup řešení postavení nemocnic ze strany ODS v případě, že v příští vládě bude vládnout společně s KDU-ČSL. Lidovci totiž na rozdíl od ODS statut neziskových nemocnic ve svém volebním programu podporují.

Vyváženost diskuze

Poměr otázek k jednotlivým hostům ze strany moderátora:

Poměr doby po kterou diskutující hosté hovořili:

7.6 Sedmička

7. 5. 2006

Diskutující hosté: Lubomír Zaorálek ,ČSSD, předseda Poslanecké sněmovny ČR
Petr Nečas (ODS), místopředseda strany

Probíraná témata: Zákrok policistů proti Kateřině Jacques
Předvolební program
Nucená správa VZP

Petr Nečas

Petr Nečas v této diskuzi zvolil konfrontační styl dialogu. Již v úvodu pořadu kritizoval zásah policie proti Kateřině Jacques. Podle něj byl tento zásah velmi úzce spjat z loňským zásahem policie na CzechTeku. Za tento místy nepřiměřený zásah, který proběhl o loň-

ských prázdninách nebyl dosud nikdo z tehdejších zasahujících policistů potrestán, i když kamery zachytili to, že chování některých policistů nemělo s přiměřeným zásahem nic společného. Nečas kritizoval práci inspekce ministerstva vnitra, která tento zásah prověřovala a neshledala v něm žádné zásadní pochybení zasahujících policistů. Policii dokonce obvinil z toho, že veřejnosti lže. Toto nepotrestání policistů má podle Nečase za následek to, že policisté si teď myslí, že se jim za jakýkoliv ostrý zákrok vůči lidem nemůže nic stát. Nečas navrhl, aby inspekce vyšetřující tyto zákroky spadala pod ministerstvo spravedlnosti.

Dalším tématem diskuze byla nová koncepce sociální politiky ODS. Nečas se bránil Zaozářkovu obvinění z toho, že ODS v tomto začíná hrát na populistickou notu. Hájil zavedení tzv. rovné daně, které má ODS v plánu, pokud vyhraje volby. Toto téma vzbudilo na obou stranách největší emoce. Oba politikové si nejrůznější obvinění přehazovali doslova jako horkou bramboru.

Horlivá diskuze byla vedena i během debaty o uvalení nucené správy na VZP. Nečas volil ostrá slova a dokonce uvedl, že uvalení nucené správy negativně ovlivnilo stav celého českého zdravotnictví. Uvalení nucené správy označil za špatný krok, který prospěl jen úzké skupince lidí okolo ministra zdravotnictví Davida Ratha.

Nečas se často snažil nerespektovat moderátora a neustále mluvit. Jeho projev byl na průměrné úrovni, někdy však působil až příliš suše.

Lubomír Zaozářek

Stejně jako jeho Nečas podrobil kritice zásah policistů vůči Kateřině Jacques. Ovšem co se týče zásahu na loňském CzechTeku, tak policii hájil. Vytkl Nečasovi to, že kritizuje práci inspekce ministerstva vnitra a předjímá závěry, k nimž měla inspekce dospět.

Zaozářek dále označil novou koncepci sociální politiky, kterou plánuje ODS za účelovou politiku. Dále Nečase upozornil na to, že nová koncepce sociální politiky ODS bude neúnosná pro státní pokladnu a označil tuto koncepci za „chiméru“. V průběhu této diskuze Zaozářek místy nechtěl pustit Nečase ani moderátora ke slovu.

Během diskuze o stavu českého zdravotnictví zásadně odmítl slova ministra zdravotnictví, která citoval moderátor pořadu. Rath měl prohlásit, že podle něj by měla v každém bývalém okrese zůstat fungovat pouze jedna nemocnice. Zaozářek zpochybnil autenticitu tohoto tvrzení a označil jej za vytváření „virtuální reality“

Emotivnost svého projevu dokonce jednou podtrhl dramatickým pohybem rukou vůči Nečasovi. Styl jeho mluvy byl na průměrné úrovni, Zaorálek často až příliš zrychloval tempo řeči a drmolil.

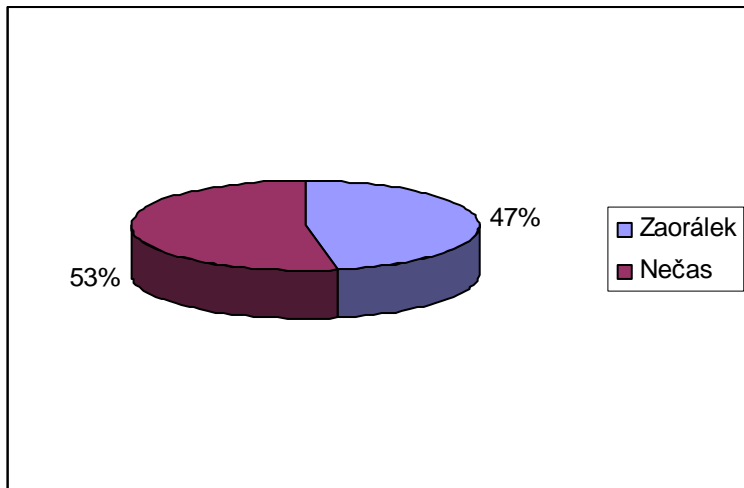
Moderátor

Ostrost diskuze zvládal jen s největšími obtížemi a dá se říci, že v některých místech diskuze dokonce nezvládal. V jednom momentě dokonce navrhl diskutujícím to, že by mohli klidně odejít, když si pánové vystačí samy. O tom, že se zřejmě opravdu netěšil velké autoritě u diskutujících svědčí Nečasova odpověď na jeho otázku, kdo vlastně diskuzi řídí. Nečas mu na to doslova odpověděl „*formálně (!!) Vy*“. Někdy se zdálo, jakoby se moderátor se svojí rolí smířil, např. když se obou diskutujících otázel, zda může posunout diskuzi dál. Občas se mu však povedlo hádku elegantně ukončit, když např. spor obou politiků sestavující se z prázdných frází a obecných obvinění ukončil tím, že oba politiky vyzval, aby začali mluvit v konkrétních číslech. Co se týče kladení otázek moderátora, zaznělo zde opět několik vágních otázek typu : „Podařilo se Vám podle Vašeho názoru vyřešit nezaměstnanost?“, či „Která z vašich stran je opravdu sociálně smýšlející?“ (i když tato otázka byla řečena s mírnou nadsázkou).

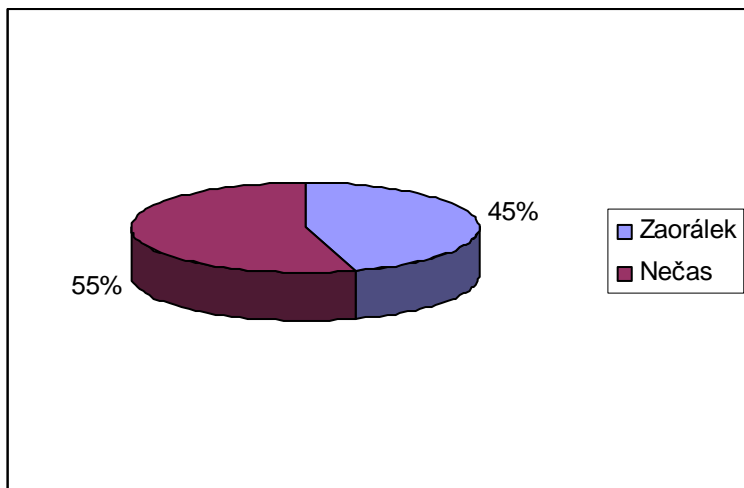
Na druhou stranu však např. správně poznamenal, že Zaorálek by měl citace výroků předsedy ODS Topolánka podpořit nějakými papírovými podklady či správně upozornil na toto, že jakékoli změny v určování výší daňových sazeb v zemích EU musejí odsouhlasit všechny ostatní země, které do EU patří.

Vyváženost diskuze

Poměr otázek k jednotlivým hostům ze strany moderátora:

Poměr doby po kterou diskutující hosté hovořili:

8 HODNOCENÍ VÝKONU MODERÁTORŮ A CHOVÁNÍ POLITIKŮ

V této kapitole bych chtěl přehledně shrnout poznatky a závěry, kterých jsem nabyt během sledování politických diskuzí. Shrnutím těchto poznatků je hodnocení výkonů moderátorů pořadů a komentář k chování diskutujících politiků

8.1 Václav Moravec

Přes svůj poměrně nízký věk, působí v diskuzích velmi zkušeným dojmem., „Ostruhy“ získal v minulosti především v české verzi vysílání britského televizního kanálu BBC. Zhruba před rokem odešel ze svého diskuzního pořadu Otázky Václava Moravce s odůvodněním, že politikové málo respektují jeho dramaturgii a určují si pravidla hry. Po určité době se však do tohoto pořadu vrátil a moderuje jej dodnes.

Vizuální prvky jeho projevu jsou na výši, ať už z pohledu držení těla, mimiky, či gestikulace. Podobně je na tom se svými rétorickými dovednostmi. Dokáže velmi přirozeně měnit tempo i modulaci hlasu a zdůrazňovat tak důležitá fakta.

V řízení diskuzí bych jeho um zhodnotil jako mírně nadprůměrný. Dokáže klást velmi přesné otázky i donutit diskutující k odpovědi, často však svým hostům nechává až příliš mnoho prostoru pro jejich vyjádření. Neznamená to však, že by nedokázal diskuzi důrazně přerušit, pokud tato diskuze začíná přerůstat ve vážnější hádku.

Moravec vyniká schopností myslet v souvislostech a často toho využívá v kladení zajímavých otázek, které v sobě obsahují určitou hypotézu.

V jeho schopnosti dodržovat objektivitu a vyváženost pořadu jsem neshledal výraznější nedostatky.

Moravcovou předností je umění odlehčit atmosféru diskuze a dát jí v některých pasážích méně vážný tón.

Na jeho stylu práce je vidět, že ho profese moderátora diskuzních pořadů naplňuje a baví

8.2 Martin Veselovský

Tento moderátor se rozhodl, že v nejbližší době z místa moderátora pořadu Sedmička odejde. Důvodem je jeho nespokojenost s formátem pořadu, který dle jeho slov úzce souvisí z nízkou konkurenceschopností Sedmičky. Část viny na tomto stavu přitom moderátor bere i na sebe.

Je potřeba otevřeně říci, že Veselovský je oproti Moravcovi slabším moderátorem. Jeho největší slabinou je, dle mého názoru, často nepřilíš podařené kladení otázek. Jím položené otázky nezřídka bývají příliš obecné a fádní. Hloubka znalostí jednotlivých témat diskuze u něj rovněž není na takové úrovni, jako tomu je u Moravce. Několikrát dokonce prokázal nedostatky ve všeobecném vědomostním přehledu.

Veselovský rovněž často zpomaluje tempo a vývoj diskuze, ať už svou zdlouhavou formulací otázek, nebo ptáním se na podobné věci.

Co se týče vizuálních prvků jeho moderování, je jeho nehezským nešvarem lehké kroucení těla i hlavy.

Hlasový projev Veselovského je průměrný. Má příjemnou barvu hlasu, ovšem neumí s ním příliš dobře pracovat - téměř nemění tempo řeči ani výšku hlasu.

V jeho zachovávání objektivitu a vyváženosti pořadu jsem nenalezl závažnější pochybení. Veselovský na mě během moderování diskuzí působil unaveným až otráveným dojmem, což může být signálem toho, že jeho rozhodnutí odejít z pozice moderátora pořadu je pevné.

8.3 Diskutující politikové

Na následujících řádcích se pokusím zformulovat některé rysy, které jsem zaznamenal v chování, jednání a mluvě politiků v rámci sledovaných diskuzí.

První věcí, jíž si člověk nemůže nevšimnout je skutečnost, že drtivá většina politiků se snaží hledat chyby kdekoli jinde, jen ne u sebe. Pravidelnou součástí politických debat se tak stávají vzájemná osočování a obviňování politiků.

S tím úzce souvisí druhý rys, ke kterému jsem dospěl. Velká část politiků se ráda „přehrabává“ v minulosti, kde hledá pochybení a omyly svých politických konkurentů.

Někteří politici si moc dobře uvědomují skutečnost, že politické debaty jim poskytují ideální prostor pro budování své image a šíření svých názorů, postojů a idejí. Do televizních debat tak nechodí ani tak kvůli debatám samotným, jako spíš z důvodu předvádění se před potenciálními voliči.

Častým nešvarem politiků je neuvádění zdrojů při citaci něčeho výroku či interpretaci určitých faktů. Transparentnost takovýchto sdělení tak tím pádem velmi trpí. Politikové rovněž často zamlžují určitá fakta, zjednodušují problémy, z jejich úst plynou polopravdy, demagogie a často i lži.

Mnoha politikům chybí úcta ke svým politickým oponentům. To se v rámci televizních debat projevuje především tím, že druhým diskutujícím skáčou do řeči, snaží se je překřičet, častují je nelichotivými přízvisky atd.

9 BULVÁRNÍ RYSY V POLITICKÝCH DISKUZÍCH

9.1 Negativismus

Politici se rádi vymezují vůči svým politickým soupeřům, hledají na nich chyby a upozorňují na jejich chyby. To vede k tomu, že jsou jednoznačně zdůrazňovány a zviditelňovány negativní aspekty činnosti politiků.

9.2 Povrchnost

Spoustě probíraných témat a problémů není z důvodu časového omezení formátu pořadu věnován dostatečný prostor. K povrchnosti může přispět i nízká profesionalita moderátora, především co se týče jeho znalostí diskutovaných témat či schopnosti dávat fakta do souvislostí. Politické diskuze se mohou stát povrchními i proto, že politikové často nechtějí vést seriózní debatu a jejich cílem je zjednodušování skutečnosti spojené s příklonem k populismu.

9.3 Nekulturnost, vulgarita, pomlouvačnost

Je smutnou skutečností, že velká část politických diskuzí se svrhává v jakési bitevní pole, kde se jednotliví bojovníci snaží jeden druhého porazit. K tomu mohou úspěšně sloužit jednak urážky a ostrá obvinění, tak i používání menších či větších polopravd a lží ve snaze svého politického konkurenta zdiskreditovat

9.4 Personalizace politiky

Častým jevem v průběhu politických diskuzí bývá zaměňování stanoviska člena určité strany za stanovisko a politickou ideu celé strany, bez ohledu na to, jak vypadá její politický program. Strana tak tím pádem přestává být chápána jako sdružení lidí, kteří nemusejí mít vždy jednotný názor a stává se tak předobrazem armády stejně smýšlejících jedinců.

S tím úzce souvisí jev, kdy je vůdce strany zaměňován za stranu celou. Příkladem může být výrok Jiřího Paroubka „Já jsem změna !“

10 ZÁVĚR

Cílem této práce bylo věnovat se sledování politických diskusí na dvou českých celoplošných televizích. Konkrétně jsem se zaměřil na pořady Otázky Václava Moravce (vysílány Českou televizí) a Sedmička (běží na Nově). Mojí snahou bylo všimnout si jednak role a práce moderátorů, tak i chování diskutujících politiků za účelem analýzy těchto diskuzí. Druhým cílem práce bylo na základě této analýzy definovat míru přítomnosti rysů politického bulváru v těchto diskuzích.

Na základě provedené analýzy jsem došel k závěru, že současné české politické debaty vykazují poměrně hodně bulvárních rysů. Mezi tyto rysy patří především zvýšená míra negativismu, povrchnosti, vulgárnosti a personalizace politiky. Dle mého názoru k tomuto stavu nejvíce přispívají samotní politici, kteří tyto diskuze většinou chápou jako místo pro zviditelňování svojí osoby, kde se dá úspěšně budovat image a zároveň se vymezovat vůči svým politickým soupeřům.

Závěrem si troufnu tvrdit, že i v budoucnu zůstanou politické diskuze atraktivním „bitevním polem“, na kterém se politikové budou ochotně střetávat ve snaze ukořistit pro sebe co největší podíl voličovy přízně.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografické publikace

- [1] ČMEJRKOVÁ, Světlá, HOFFMANNOVÁ, Jana. *Jazyk, média, politika*
1. vyd. Praha: Academia, 2003. 258 s. ISBN 80-200-1034-3
- [2] JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbora. *Média a společnost*. 1 vyd.
Praha: Portál, 2004. 208 s. ISBN 80 – 7178 – 697 -7.
- [3] McQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace* 2. vyd.
Praha: Portál, 2002. 448 s. ISBN 80–7178 -714 – 0
- [4] PÁCL, Pavel. *Sborník z mezinárodní vědecké konference.
Metody a prostředky přesvědčování* 1. vyd. Ostrava, Ostravská univerzita,
Filozofická fakulta, 2005. 150 s. ISBN 80-7368-101-3
- [5] RAMONET, Ignacio. *Tyranie médií* 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2003.
232 s. ISBN 80-204-1037-6
- [6] REIFOVÁ, Irena. *Slovník mediální komunikace*. 1. vyd. Praha: Portál, 2004.
328 s. ISBN 80 – 7178 – 926 - 7.

Články v odborném tisku

- [7] BARTOŠEK, Jaroslav. K televizním politickým debatám, *Tvar*. 1997,
č. 11, s. 11.
- [8] JIRÁK, J., WEISS, P. O televizních diskuzích, *Literární noviny*. 1998, č. 1,
s.3

- [9] *Media Tenor*, Roli kritika vládní politiky plní Sedmička Jany Bobošíkové, Květen 2003, č. 71, s. 4 – 5.

Internetové zdroje

- [10] *Britské listy* [online]. [cit. 2004-04-15]. Dostupný z WWW:
< <http://www.blisty.cz/art/17705.html> >
- [11] *Britské listy* [online]. [cit. 2004-04-05]. Dostupný z WWW:
< <http://www.blisty.cz/art/17562.html> >
- [12] *Britské listy* [online]. [cit. 2003-07-17]. Dostupný z WWW:
<<http://www.blisty.cz/art/14755.html> >
- [13] *Britské listy* [online]. [2006-03-24]. Dostupný z WWW:
<<http://www.blisty.cz/2006/3/27/art27682.html> >
- [14] *Reflex* [online]. [cit. 07/2005]. Dostupný z WWW:
< <http://www.reflex.cz/Clanek18768.html> >
- [15] *Syndikát novinářů* [online]. Dostupný z WWW:
< <http://www.syndikat-novinaru.cz/etika/kodex.phtml> >

text

